

Том 15

Гуманітарні проблеми освіти

УДК. 378.096

Калюжна Т.М., к.пед.наук, заступник директора МБО, Коханська Т.В., методист 1-ї категорії сектору ліцензування та акредитації

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ПИТАННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Питання акредитації у закладах вищої освіти це не нове питання. Але реформи, що проходять зараз у нашому суспільстві практично у всіх галузях, не оминули і освіти. Нормативні документи, які регламентують процедури ліцензування та акредитації кардинально змінилися відповідно до принципів та стандартів Європейського простору освіти.

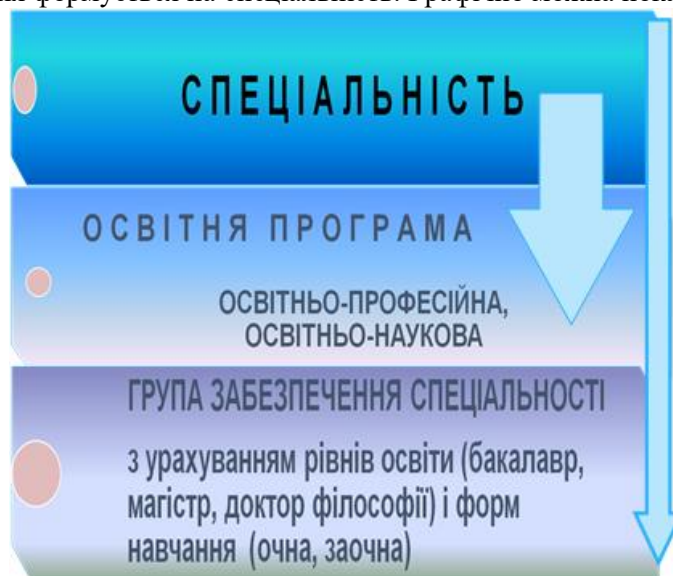
Запровадження нових вимог, що зазначені у Постанові Кабінету Міністрів України № 1187 від 30.12.2015 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» це не простий, а інколи суперечливий процес.

Відповідно до закону України «Про вищу освіту» акредитація освітньої програми-оцінювання освітньої програми ..відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання». Але довгий час заклади освіти перебували у стані невизначеності, бо тільки на теперішній час почали з'являтися затверджені стандарти спеціальностей.

Нові Ліцензійні умови висунули ряд вимог щодо кадрового забезпечення освітньої діяльності. Так при акредитації освітніх програм вводиться поняття «група забезпечення спеціальності».

«Група забезпечення спеціальності - група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами».

Група забезпечення формується на спеціальність. Графічно можна показати це так:

Формування групи забезпечення

Пункт 30 Ліцензійних умов визначив вимоги до науково-педагогічних та наукових працівників, які здійснюють освітній процес. На сьогодні науково-педагогічні працівники повинні мати стаж науково-педагогічної діяльності понад два роки та рівень наукової та професійної активності, який засвідчується виконанням не менше чотирьох видів та результатів з перелічених у даному пункті вимог.

З метою якісного проходження процедури акредитації необхідно провести самоаналіз за ліцензованими у закладі освіти спеціальностями, визначити відповідність кадрового забезпечення науково-педагогічних працівників. Результати роботи самоаналізу повинні бути відображені в подальшому розвитку нормативної бази в системі внутрішнього забезпечення якості освітнього процесу, зокрема через:

- внесення змін до планів роботи структурних підрозділів;

- прийняттям відповідних рішень Вченої ради університету, наказів та розпоряджень ректора, затвердженням положень, порядків, інструкцій, що регламентують освітній процес або окремі його складові.

Перелік посилань

1. Постанова Кабінету Міністрів №1187 від 30.12.2015р. (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2018р.
2. Закон України «Про вищу освіту»

УДК 1 (091)

Ковтун Л. В. аспірант кафедри філософії та педагогіки

Науковий керівник: Шабанова Ю. О., д. філос. наук, проф., завідувач кафедри філософії та педагогіки

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ВІТЧИЗНЯНИЙ ПРОСТІР ФІЛОСОФСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Поява численних перекладів філософської класики – надзвичайно важлива подія у культурному житті країни. Так сталося, що ми – одна з небагатьох націй, яка увійшла у 21 сторіччя, не маючи перекладених своєю мовою класиків світової філософії. А без цього ми не маємо своєї достатньо розвиненої філософської мови. Це змушує робити парадоксальні речі. Ми вимагаємо перекласти українською мовою «Метафізику» Арістотеля з російського чи англійського перекладу [1, с.11].

Отже, друга половина 20 сторіччя характеризується суттєвим збільшенням міжнародних контактів, що відбивається у надзвичайно стрімкому розвитку перекладацької діяльності. Але потрібно зазначити, що напрямок розвивався переважно лінгвістично, що ж до теорії перекладу текстів філософської проблематики, то такий розділ фактично відсутній.

Ще у 17 столітті було здійснено переклади релігійних і художніх текстів з латинської, грецької і польської мов в Києво-Могилянській Академії.

Твори власне українського філософа Сковороди (1722-1794 рр.) було перекладено багатьма світовими мовами, в тому числі англійською, німецькою, сучасною українською. Але перекладом і дослідженням творчості Г. С. Сковороди займався Корпус перекладу Гарвардської бібліотеки, американський університет наукових досліджень (м. Нью-Йорк), Канадський інститут наукових досліджень (м. Торонто).

Перекладацька практика самого Григорія Савича Сковороди не прагне адекватної передачі особливостей оригіналу, переклад для нього власне — це *«переспів»*. У примітці (листі-присвяченні) до твору Цицерона «Про старість» Сковорода додає, що «сія книжечка, претолкованная здешним наречієм... А переведены не слова её, а мысли» [2, с.179].

Відповідно до вчення Г. С. Сковороди, вибір тексту для перекладу обумовлюється якимось відношенням симпатії задля формування *«сродності філософів» у перекладацькій діяльності*. Інакше переклад буде буквальним, не творчим.

В Україні з 17-18 століття і аж до постреволюційних часів умови для розвитку культури та перекладу були несприятливі, тому значні філософські праці практично не видавалися українською мовою, а їхня переважна більшість здійснювалась з/на російську мову. В період після Жовтневої революції з'явилася можливість розширити коло перекладачів. При цьому набуває актуальності питання кількості і якості перекладів. В результаті виникнення *«колективного перекладу» та ідеології перекладу*, що заохочувала двоїсту систему оцінок розуміння й інтерпретації перекладацької літератури («подвійна герменевтика») нагальними стають проблеми доступності оригіналу і свободи перекладу та доступності для читача вже перекладених філософських текстів.

Домінуючими мовами, що несуть основний потік інформації, традиційно вважаються англійська, німецька, російська і японська. Якісний переклад є головною умовою функціонування інформаційного суспільства, що забезпечує асиміляцію світової думки українською культурою, інтелектуальним співтовариством.

Останнім часом в Україні активно з'являються переклади філософських текстів, однак, спостерігається недостатня їхня якість, що часто стає причиною непридатності їхнього використання, як в освіті, так і в дослідницькій науковій праці.

У 2001 році було створено перший Український філософський фонд, який прагнув організації і публікації перекладів видатних творів з філософії. За словами президента фонду [3] причини незадовільних перекладів філософських творів у тім, що, по-перше, переважно переклад філософських текстів виконує філолог, а не професійний філософ. І по-друге, перекладач-філолог може добре знати мову оригіналу, українську мову, але не бути добре ознайомленим (у плані розуміння) з мовою філософії. Це сприяє зникненню строгості термінології та деформації змісту оригіналу. Такий переклад може не допомогти, а нашкодити, тому що він формує неправильну уяву і смислове значення абстракції.

Серед причин незадовільних перекладів філософських текстів також - недостатній досвід перекладів філософської літератури, відсутність перекладацької традиції в цій області. Мова йде про досвід, який би сприяв розвитку української філософської мови [4; 3; 5].

Мовна відповідність багатьох філософських понять в українській культурі або відсутня взагалі, або не є загальноприйнятною серед філософів. Перекладач стикається з ситуацією відсутності мови якою перекладається твір. Тому подекуди переклад українською мовою перетворюється на процес створення української філософської мови. Він потребує визначеного інтелектуального середовища, яке б його сприймало, обговорювало, використовувало в науковому дискурсі, і тоді в результаті якісних змін він стає результатом інтелектуальної комунікації.

Англійська мова у світовій історії є першою з усіх природних національних мов, що претендує на звання *lingua franca* — всесвітньої, глобалізаційної мови, яка є дуже сприйнятлива до новизни. Наукові дослідження у світі висвітлюються в чисельних англійськомовних наукових, технічних і популярних журналах і вісниках. Міжнародні англійськомовні філософські форуми відіграють важливу роль у процесі консолідації міжнародного наукового співтовариства. Англійська сприяє комунікації між різними філософськими школами різних країн і континентів [6].

Таким чином, на жаль, автор та перекладач-інтерпретатор, зважаючи на історичні та культурні відстані, не мислять однаково. Отже, переклад перетворюють на суто технологічну процедуру, що не дозволяє крім здійснення повного критичного дослідження, «перемикати» думки автора першоджерела, на свою (перекладача) мову, на іншу культуру. Але в той же час, ми повинні дуже критично оцінювати вже зроблене й дбати глибоке історико-філософське підґрунтя будь-якого перекладу [1, с.11].

Перелік посилань

1. *Могілянський історико-філософський семінар «Історико-філософське знання в Україні: стан і перспективи»*. - Випуск I. 2003 – 2005. Матеріали засідань. – К.: Видавничий дім «Києво-Могілянська академія», 2006. – 178с.
2. *Сковорода Г. Повне зібрання творів: У двох томах / Сковорода Г.* — Т. 2. — К.: Наукова думка, 1973. — 574 с.
3. *Табачковський В., Пролєєв С. Світова філософія українською мовою / Табачковський В., Пролєєв С.* // *Філософська думка. Український науково-теоретичний часопис.* — №1. — К.: Видавничий дім «Академперіодика», 2002. — С. 10-19.
4. *Горський В.С. Переклад як інтерпретація по-українськи / Горський В.С.* // *Філософія в українській культурі: методологія та історія. Філософські нариси.* — К.: Центр практичної філософії, 2001. — С. 54-61.
5. *Хома О. Філософський переклад і мова української філософії / Хома О.* // *Філософсько-антропологічні студії'2000. Європейський вектор та основні цінності української гуманістики.* — Істина. Правда. Життя. (до 70-річчя Мирослава Поповича). — К.: Стило, 2000. — С. 349-353.
6. *Юркевич О. М., Бевз Н. В. Переклад філософських текстів в Україні: історія і сучасність/* <http://www.info-library.com.ua/books-text-11891.html>

УДК 378

Атамуратова Д.Д, студентка гр. 011м-17-2

Науковий керівник: Пазиніч Ю.М. к.п.н., доцент кафедри філософії і педагогіки
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)**ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ****Актуальність дослідження:**

Цінності та ціннісні орієнтації особистості є предметом дослідження низки наук про людину і суспільство: філософії, соціології, психології та педагогіки. Наявність сталих ціннісних орієнтацій характеризує зрілість особистості, виступає як узагальнений показник рівня духовного розвитку. Тож, дослідження ціннісних орієнтацій відіграє непересічну роль у визначенні змісту психолого-педагогічного супроводу майбутніх викладачів у процесі життєвого, зокрема, професійного становлення, що знаходить підтвердження у незгасаючому інтересі науковців і практиків до цієї проблематики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій:

Оскільки ціннісні орієнтації є загальними регуляторами людської поведінки та виявляються абсолютно в усіх сферах людської діяльності, фактично неможливим є всебічно охарактеризувати будь-який феномен суспільного чи індивідуального життя людини, не звертаючись до проблеми цінностей і ціннісних орієнтацій. Тому ціннісну проблематику широко подано та розкрито у науковій літературі: від дослідження сутності самих понять “цінність”, “ціннісні орієнтації” Б. С. Братусем, А. Г. Здравомисловим, Д. О. Леонтьєвим, А. А. Ручкою, В. О. Ядовим та ін. й аналізу динаміки ціннісних орієнтацій І. С. Коном до сучасних досліджень структури ціннісних орієнтацій, здійснених А. В. Бітуєвою, А. В. Іващенко, Н. В. Фроловою та ін.[9; 11; 12]

М. Заброцький справедливо вважає, що цінності – це те, що людина особливо цінує в житті, чому надає особливий позитивний життєвий смисл. На думку Б. Братуса, цінності – це усвідомлений і прийнятий людиною загальний сенс життя. У наведеній інтерпретації термін „цінність” виступає синонімом таких понять, як смисл та значущість. Учений наголошує також і на тому, що практичне ставлення людини до світу полягає у виділенні нею значущих предметів, уявлень, цінностей. Життєві цінності й потреби впливають на людину та детермінують її поведінку [6].

Цю думку розвиває й С. Єрмакова, яка вважає, що цінності – це усвідомлені смислові утворення особистості [2]. Ми поділяємо позицію автора і вважаємо, що сутнісний зміст поняття „цінності” найкращим чином висвітлюється саме через смислову значущість цього утворення для особистості. Цінності пов’язані також із людськими потребами й інтересами в системі їх багатогранних суспільних відносин. З великої кількості цінностей людина, як правило, обирає ті, що входять до особистісної системи цінностей. У цьому контексті Т. Бутківська надає психолого-педагогічний зміст поняттю „цінність” через розуміння залежності цінностей особистості від потреб суспільства. У такому разі вона сама виступає як цінність, а цінності трактуються як елементи структури свідомості особистості [1].

У контексті педагогічних досліджень з проблеми цінностей і ціннісних орієнтацій можна виокремити кілька напрямків. І серед них найважливішим є питання виховання молоді, у якому одне з чільних місць посідають національні цінності. Переважна більшість дослідників убачає в цінностях феномен суспільного буття та суспільного ідеалу саме в особистісній формі, тобто на рівні індивіда, індивідуального. Так, О. Савченко вважає, що сучасний стан педагогічної теорії й практики вимагає наукового обґрунтування двох систем цінностей: 1) тих, на які має орієнтуватися освіта сьогодні і в перспективі; 2) тих, які мають створюватися, формуватися в самому освітньому процесі [7]. У значній кількості наукових праць також підкреслюється значущість соціальних цінностей і результату їх опанування на індивідуальному рівні, що розкривається через поняття „ціннісні орієнтації” [1].

У словниковій статті також указується на взаємозв’язок понять „цінності” й „ціннісні орієнтації” та їх відмінність. Український педагогічний словник трактує поняття „ціннісні орієнтації” як „вибіркову, відносно стійку систему спрямованості інтересів і потреб особистості, зорієнтовану на певний аспект соціальних цінностей”. Ціннісні орієнтації формуються в процесі соціального розвитку особистості, її участі в трудовій діяльності.

Розрізнення найчастіше проводиться за віссю „загальне – індивідуальне” або – „те, що існує реально, те, що рефлексивно усвідомлюється”.

Формування професійних цінностей є важливим моментом в підготовці та професійному становленні викладача, передумовою якого є зростання його професійної позиції, що розглядається як складна система цінностей особистості, де установки, інтереси, світоглядні категорії й ставлення викладача до загальнолюдських цінностей на єдиній основі регулюють практичну діяльність. [8]

На нашу думку, цінності можна поділити на чотири групи: 1) фундаментальні, базові, які відображають усталені ціннісні орієнтири людства (Бог, життя, істина, добро, любов, тощо); 2) національні цінності, в яких відображається культура нації (національна ідея, рідна мова, тощо); 3) професійні цінності (покликання, служіння, тощо); 4) особистісні цінності, які відображають персональні стратегічні цілі, життєві сенси, інтелект, емоції та почуття, вольові якості людини тощо).

Всі ці чотири групи можна віднести до духовних цінностей. На сьогодні, як зазначає Т. Ярмач, дуже актуальною проблемою є відродження духовних цінностей. А досягти цього можна шляхом духовного збагачення всієї галузі вищої школи [10] й передусім системи педагогічної освіти. В. Огнев'юк зазначає, що у світоглядно-методологічному аспекті сучасна освіта постає як ціннісний соціальний інститут, власна внутрішня система цінностей якого значним чином впливає на подальше формування нової системи суспільних цінностей [5]. Через це вибір провідних для життєдіяльності освітнього закладу цінностей має суттєве стратегічне значення для подальшого розвитку суспільства.

За І. Ісаєвим, процес присвоєння цінностей містить такі компоненти: 1) цінності-цілі (цінності, що розкривають значення, сенс цілей професійної діяльності вчителя); 2) цінності-засоби (цінності, в яких фіксується значення, сенс способів і засобів здійснення професійно-педагогічної діяльності); 3) цінності-відносини (цінності, які відображають значення, сенс відношень як основного механізму функціонування цілісної педагогічної діяльності); 4) цінності-значення (цінності, в яких виявляється значення і сенс психолого-педагогічних знань для професійної діяльності); 5) цінності-якості (цінності, які розкривають значення і зміст якостей особистості викладача) [3]

Для успішного залучення студентів до визначених освітніх цінностей, спочатку їх повинні опанувати самі викладачі, вони повинні чітко усвідомлювати сутність і значущість духовних цінностей, жити і працювати відповідно до них.

Уміння визначати справжні цінності виявляється для вчителя дуже важливим з тієї точки зору, що він бере участь у процесі формування цінностей майбутніх поколінь. Цікаво, що у своїй праці «Велика дидактика» Я. А. Коменський майбутнім педагогам дав таку настанову: «Треба навчити людину так любити життя, щоб їй хотілося жити вічно» [4].

Результативність діяльності сучасного викладача, в певній мірі, залежить від сформованості світоглядних орієнтирів, що пов'язано з прийняттям ним певного змісту цінностей та чуттєво-емоційних переживань, які відображають особливості обраної професії.

Висновки: Кожен викладач має усвідомлювати, що успішність його професійної діяльності залежить від тих педагогічних цінностей, які покладаються ним в основу майбутньої професійної діяльності. Оскільки ці цінності визначатимуть його пріоритети, підходи, стратегію, індивідуальний стиль роботи зі студентами. В свою чергу перед викладачем стоїть велика відповідальність за формування духовного, інтелектуального та культурного потенціалу підрастаючого покоління.

Література:

1. Бутківська Т. В. Ціннісний вимір соціалізації учнів / Т. В. Бутківська // Педагогіка і психологія. – 1997. — № 1 (14). – С. 130-137.
2. Єрмакова С. С. Формування професійно-педагогічних цінностей у майбутніх учителів початкових класів : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / С. С. Єрмакова – О., 2003. – 266 с.
3. Ісаєв І.Ф. Профессионально педагогическая культура преподавателя высшей школы: воспитательный аспект / И. Ф. Исаев. – Москва- Белгород: Везелица, 1992. – 102 с
4. Коменський Я.А. Педагогическое наследие /Я.А. Коменский, Д.Локк, Ж.-Ж. Руссо, И. Г. Песталоцци- М., Педагогика, 1989-414 с
5. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с

6. Психология личности в трудах отечественных психологов. – СПб. : Изд-во „Питер”, 2000. – 480 с. – С. 130-139.

7. Савченко О. Я. Альтернативні можливості початкової освіти / О. Я. Савченко // Початк. шк. – 1994. – № 5 – С. 3-6.

8. Федоренко М.В. Щодо проблеми формування ціннісних орієнтацій у майбутніх вчителів початкової школи / М.В. Федоренко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2011.- №3. – С. 8-12.

9. Федух І. С. Визначення змісту поняття «ціннісна орієнтація» у сучасній психологопедагогічній науці/ І. С.Федух // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України – №3. – 2011. – С.2.

10. Ярмак Т. Формування духовних цінностей сучасної молоді / Т. Ярмак // Сучасні аспекти виховання студентської молоді : матеріали наук. – практ. конф., (Харків, 19-20 березн. 2009 р.) / Міністерство освіти і науки України, Харківська національна академія міського господарства. – Харків, ХГАМГ, 2009. – С. 169-170.

11. Пазиніч, Ю.М., (2013). Модернізація змісту професійної освіти на засадах компетентнісного підходу, Науково-методичні підходи до викладання управлінських дисциплін в контексті вимог ринку праці: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.: у 2 т.- Дніпроперовськ, 2013. Т. 1. Взаємодія вищої освіти та ринку праці, 113 - 115

12. Пазиніч, Ю.М., (2015). РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, Детермінанти сталого розвитку організацій в умовах глобалізації. – Д.: НГУ, 110-113

<http://ep.nmu.org.ua/ua/science/%D1%81%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%B8%20%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D0%B1%D1%80%D1%8C%202014.pdf#page=108>

УДК 378.

Черевко Г.В., студент гр. 011м-17-2**Науковий керівник: Пазинич Ю.М. к.п.н., доцент кафедри філософії і педагогіки
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)****ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ**

Аналіз світових тенденцій у галузі професійно-педагогічної освіти засвідчує зростання вимог до педагогічного професіоналізму і особистісних якостей викладача вищої школи. На думку вчених, основними перспективами, з якими зустрічатимуться викладачі вищої школи у цьому тисячолітті, є:

- постійне ускладнення змісту освіти, гарантування високого рівня освітніх стандартів;
- самостійна постановка і вирішення творчих і дослідницьких завдань;
- безперервне оволодіння прогресивними технологіями навчання і виховання, новими досягненнями вітчизняного і зарубіжного досвіду;
- розв'язання складних професійно-педагогічних проблем, які вимагають інтеграції знань, з інших наук такі як філософія, психологія, медицина, економіка та ін.;
- робота в єдиному інформаційному середовищі, що передбачає раціональне використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі.

Усе це зможе здійснювати лише викладач з високою професійною компетентністю, розвиненими творчими і дослідницькими здібностями, духовно-моральним потенціалом, конкурентноздатністю, ерудованістю, прагненням до безперервної освіти [1, с. 79-88].

У сучасній науковій педагогічній літературі немає однозначного тлумачення поняття компетентності професійної компетентності навчального закладу вищої освіти. Тому визначення понять системи компетенцій викладача навчального закладу вищої освіти є актуальною проблемою. Концептуальною основою професійної підготовки педагогічних працівників у вищій школі, формування їх професійної компетентності стали роботи Г. О. Балла, Є. О. Клімова; професійної компетентності педагога і педагогічної майстерності - О. М. Алексюка, І. А. Зязюна, В. Н. Кузьміної, А. К. Маркової, В. О. Слассьоніна; педагогічного покликання – Л. М. Ахмедзянової; професійної культури педагога – І. Ф. Ісаєва та ін. Структуру та зміст професійної компетентності викладача вищого навчального закладу освіти досліджували Т. Б. Бугайчук, О. І. Гура, Б. М. Коржумбаєва, В. Ф. Шаріпов, В. Ю. Стрельников, І. К. Ярмола та ін. Більшість дослідників вважають, що професійна компетентність набувається у процесі підготовки, підвищення кваліфікації або самоосвіти викладачів навчального закладу вищої освіти. Проте, немає єдності щодо структури та змісту професійної компетентності викладача вищої школи [1, с. 79-88].

Для того, щоб викладач зміг виконувати свої професійні обов'язки, його наділяють повноваженнями та правами стосовно інших (працівників або студентів), які відображені в посадовій інструкції працівника. Для того, щоб ефективно користуватися своїми повноваженнями і правами викладач повинен бути грамотним і володіти набором компетенцій, заданих щодо предмету професійної діяльності. Компетенцію у цьому випадку розглядають як відчужену, наперед задану соціальну і професійну вимогу до підготовки спеціаліста, необхідну для його ефективної професійної діяльності.

Професійна компетентність – це те, що в собі повинен поєднувати викладач, а саме сукупність знань, умінь, навичок, досвіду і особистісних якостей, які обумовлюють готовність і здатність особистості діяти у складній ситуації та вирішувати професійні завдання з високим ступенем невизначеності; здатність до досягнення більш якісного результату праці, ставлення до професії як до цінності [2, с. 23-30].

За оцінкою С. Вітвицької, професійна діяльність викладача вищого навчального закладу освіти має специфіку, яка вимагає: 1) наявності у викладача сукупності певних фізичних та інтелектуальних сил і здібностей, завдяки яким він успішно провадить доцільну діяльність щодо виховання і навчання (серед таких найважливішими є організаторські здібності); 2) врахування своєрідності об'єкта педагогічної праці, який водночас є суб'єктом цієї діяльності (активність суб'єктів педагогічної праці багато в чому визначається рівнем їх організаційних знань та вмінь); 3) зважання на своєрідність засобів праці викладача, значна частина яких – духовні; 4) врахування специфіки взаємозв'язку між підсистемами: інтелектуальні та фізичні сили педагога, сукупність певних об'єктів праці, сукупність засобів і структури діяльності.

Варто вказати, що серед основних обов'язків викладача вищого навчального закладу є викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю, провадження наукової діяльності, підвищення професійного рівня, педагогічної майстерності, наукової кваліфікації, що вимагає здатності до самоорганізації. Окрім названих, діяльність викладача вищого навчального закладу освіти має й інші сфери застосування. [4, с.45],

Окреслимо вектори професійної діяльності викладача вищої школи: 1) навчальнопедагогічна діяльність (викладання); 2) методична діяльність; 3) організаційна робота; 4) виховна робота; 5) наукова діяльність – зміст діяльності визначено Наказом МОН України N 450 від 07.08.2002 [5]; 6) громадсько-педагогічна діяльність (профспілкове членство, участь у громадських об'єднаннях, самоврядуванні, волонтерство, громадські доручення); 7) академічна мобільність (викладання в інших навчальних закладах; читання лекцій для різних категорій педагогічних працівників; викладання в закордонних навчальних закладах); 8) стажування [6, с.7]; 9) аналітико-оцінна діяльність (критичне осмислення власної професійної діяльності, аналіз її ефективності; надання звітності щодо різних видів виконуваної діяльності); 10) професійне самоудосконалення (самоосвіта, самовиховання, саморозвиток).

Неодмінною умовою професійної діяльності викладача вищого навчального закладу освіти є наукова діяльність і спілкування. Система наукових комунікацій та теоретико-практичне вивчення питань, які знаходяться в межах його наукових інтересів, дають викладачеві знання щодо кола дослідників даної проблеми, її критичного аналізу, наявних розробок й створюють передумови для її більш глибокого вивчення. Як відомо, викладач вищого навчального закладу освіти повинен використовувати у процесі навчання студентів (при читанні лекцій, проведенні практично-лабораторних занять, організації пошукової роботи студентів та ін.) висновки власної науково-дослідницької діяльності, що потребує значних затрат часу, й, з огляду на це, сформованого на належному рівні уміння викладача спланувати й організувати таку діяльність.

Періодично, раз у п'ять років, викладач проходить стажування, яке може здійснюватися у формах довгострокового та короткострокового навчання що, в свою чергу, вимагає мобілізації сил викладача на оволодіння, оновлення та поглиблення різних видів знань, розподілу зусиль для якісного виконання професійних обов'язків і підвищення кваліфікації, організованості, відповідальності, мобільної активності тощо [6-9]

Однією з першочергових проблем підготовки майбутніх викладачів вищої школи до самоорганізації професійної діяльності, як сучасної вищої освіти загалом, є проблема відбору змісту, який має відображати всі особливості праці майбутнього викладача навчального закладу освіти. Відбір змісту вищої освіти має ґрунтуватися на загальнодидактичних принципах (науковості, наочності, доступності тощо), що покликані регулювати як процес відбору і конструювання професійної освіти, так і вибору форм і методів організації навчальної діяльності. Формування висококваліфікованого фахівця, творчої особистості відбувається за умов надання майбутньому викладачеві можливостей для самореалізації, самоорганізації, самовиховання та самовдосконалення, що відбувається у процесі активного навчання, де “задається “простір” можливих цілей діяльності й шляхів їх досягнення, із яких студент обирає ті, які найбільше відповідають його індивідуальності” [7, с. 29].

Отже, на діяльність викладача вищого навчального закладу освіти впливає освітньо-професійне середовище, яке включає різні види умов, засобів змісту освіти для забезпечення продуктивної діяльності й розвитку суб'єктів навчання, що має бути предметом розгляду наступних наших публікацій.

Висновки: Отже, викладач вищого навчального закладу освіти – це особа, яка за змістом своєї професійної діяльності повинна мати сукупність універсальних якостей. Він повинен мати здібності організатора, оратора, аналітика, психолога, володіти строгою логікою педагогічного процесу і виховання, бути висококомпетентним фахівцем у своїй галузі і ерудитом в інших галузях знань. Такої багатопланової, розгорнутої кваліфікаційної характеристики не має, мабуть, ніяка інша професія. Від викладача потрібно не лише природні здібності, а і талант, величезні розумові, фізичні і емоційні витрати. Професійна діяльність викладача навчального закладу освіти – це складне особистісне утворення, що складається з взаємопов'язаних функціонально-особистісного і структурно-особистісного ресурсів, що виявляються у рівні розвитку основних і підтримуючих компонентів, що дозволяють викладачу впевнено реалізовувати посадові функції адекватно ситуації. Єдність представлень усіх

компонентів навчального процесу, що виявилися в цьому дослідженні, про головні професійно-важливі якості сучасного викладача виступають ще однією з підстав для формування особливої атмосфери і для поліпшення ефективності їх діяльності.

Література:

1. Головань М. С. Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу / М. С. Головань // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Збірник статей. – Ялта: РВВ КГУ, 2014. – Вип. 44. – Ч. 3. – с.79-88.
2. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – с.23-30.
3. Головань М. Система компетенцій випускника вищого навчального закладу напряму підготовки “фінанси і кредит” / М. С. Головань // Вища школа. – 2011. – № 9. – с. 27-38.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посіб. / С.С.Вітвицька. – Житомир, 2003. – 232 с.
5. Перелік основних видів роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів / Наказ МОН України N 450 від 07.08.2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0701-02>
6. Мирончук Н.М. Стажування як форма підвищення кваліфікації педагогічних і науковопедагогічних працівників / Мирончук Н.М. // Андрагогічний вісник. – 2013. – Випуск 4. – С. 64-69
7. Вербицкий А.А. Активноеобучение в высшей школе: контекстный подход : метод. пособие / А.А. Вербицкий. – М.: Высшая шк., 1991. – 207 с.
8. Пазиніч, Ю.М., (2014). Використання інформаційних технологій навчання в сучасній системі освіти, Буття філософії: здобутки минулого та виклики сучасності: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. – Д.: НГУ, 88-90 <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/147971/88-90.pdf?sequence=1>
9. Пазиніч, Ю.М., Бичко О. (2009). Роль інженерної педагогіки в сучасній освіті Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка.: Зб.наук.праць. – К.: Політехніка, 89-94 <http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/99171/31.pdf>

УДК 378.147

Раціна Т.В., методист І категорії навчально-методичного відділу*(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Перехід сучасної освіти, зорієнтованої на результат – це спроба трансформувати традиційну систему навчання в систему, яка задовольняє сучасні потреби ринку праці, шляхом підготовки компетентних фахівців. Така підготовка передбачає чітке усвідомлення суб'єктами навчально – виховного процесу закладу вищої освіти, які компетентності потрібно сформувані у студентів, щоб дати їм можливість ефективно використовувати свої знання та вміння на практиці на конкретному робочому місці.

Сьогодні українська педагогічна система перебуває на етапі кардинальних змін і характеризується інтегративними процесами по зближенню з освітніми системами країн зарубіжжя, що висуває нові вимоги до підготовки фахівців. Заклад вищої освіти – важливий засіб становлення майбутніх фахівців. Зусилля усіх учасників навчально-виховного процесу у закладі вищої освіти мають спрямовуватись на виховання глибоко моральної, порядної особистості студента, від якого, можливо, залежатиме розвиток суспільства, держави. Досить важливим є також формування у студентів вищої школи етнічної самосвідомості. У студента ЗВО мають бути сформовані фахові компетенції. Компетенції складаються із знань, вмінь, навичок, особистісних якостей і досвіду. Є компетенції, які можна виробити, розвинути за рахунок навчання (в основному навички), а є компетенції, які можна змінити за рахунок викладацького (управлінського) впливу у ЗВО. У сучасному динамічному світі дуже важливо мати актуальні знання, уміння, навички. Інтеграція України до європейського простору вищої освіти і, як результат – зміни на ринку праці, потребують перегляду підходів до якості підготовки фахівців. Питання підготовки фахівців, формування їх компетенцій у ЗВО не є чимось застиглим і раз та назавжди визначеним. Воно є динамічним, пластичним і має відповідати вимогам часу.

Компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особистісне ставлення до предмета діяльності. Тобто компетенцію слід розуміти як задану вимогу, норму освітньої підготовки особистості, а компетентність – як її реально сформовані особистісні якості та мінімальний досвід діяльності. Основна різниця між поняттями «компетенція» і «компетентність» полягає в тому, що перше визначається державою, певними установами або окремими особами, які організують той чи інший вид діяльності, а друге набувається в процесі оволодіння знаннями, вміннями, навичками (компетенціями) і вказує на здатність і нахил індивіда до виконання певного виду діяльності [1].

У цьому ж контексті функціонує і поняття «освітня компетенція», яка визначається як «сукупність смислових орієнтацій, знань, вмінь, навичок і досвіду діяльності особи відносно певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особистісної і соціально значимої продуктивної діяльності» [2].

Компетентності не можна розглядати поза межами будь-якої діяльності, тому знання, вміння та навички, важливі якості та риси особистості, які вона реалізує в процесі професійної діяльності, що є значущими для даної діяльності, є змістово – структурними складовими компетентностей. Якщо компетенції як об'єктивні явища залежать від рівня суспільних процесів, від розвитку суспільства в цілому, то компетентності як суб'єктивні явища – від ціннісних орієнтацій особистості, які актуалізують у певній ситуації її конкретні здібності на тому чи іншому етапі діяльності. Зазначимо, що компетентність зумовлює наявність у особистості внутрішньої мотивації до якісного виконання своєї професійної діяльності, професійних цінностей та ставлення до своєї професії як до цінності.

Компетентний спеціаліст має бути здатним виходити за межі предмета своєї професії і володіти творчим потенціалом для саморозвитку. А під професійною компетентністю ми

розуміємо різноманітність знань, вмінь та навичок, особистісних та професійно важливих якостей особистості – носія певних професійних цінностей, ідеалів, свідомості, які забезпечують йому успішну професійну діяльність. З іншого боку, компетенція – характеристика вимог до особистості, які дозволяють йому стати компетентним у певній професійній діяльності. Розглядаючи професійну підготовку фахівця, його професійну діяльність виділяють поняття «професійна компетенція» – здатність співробітників виконувати завдання відповідно до заданих стандартів. У зв'язку з таким підходом до розуміння професійної компетенції виділяють два основних напрями його тлумачення: здатність людини діяти відповідно до стандартів; характеристики особистості, що дозволяють їй досягати певних – результатів у роботі.

Крім того, щоб випускник міг швидко адаптуватись на робочому місці та ефективно застосовувати свої знання, вміння та навички в умовах конкретного підприємства, в сучасних соціально – економічних умовах, доцільно впроваджувати в навчальний процес закладів вищої освіти закономірності компетентнісного підходу, а саме: узгоджений взаємозв'язок навчальних програм із ключовими професійними компетентностями, сформованість яких є результатом вивчення даних програм дисциплін. Подальшого дослідження потребує укладання реєстру професійних компетентностей студентів ЗВО за всіма напрямками підготовки та кодами спеціальностей та їх узгодженість з навчальними планами дисциплін та кредитних модулів, а також з потребами підприємств-роботодавців [3].

Таким чином, успішною професійною підготовкою майбутнього випускника закладу вищої освіти вважається сформованість у нього професійних компетентностей (специфічних знань, вузькоспеціальних вмінь, навичок та здібностей, способів мислення, необхідних для ефективного виконання конкретних дій у певній фаховій галузі, а також розуміння відповідальності за свої вчинки). У формуванні набору сучасних компетенцій, якими мають володіти майбутні випускники вищої школи, свій внесок повинні робити держава, освітні установи, роботодавці, беручи до уваги і міжнародні стандарти. Напрямо професійної діяльності формує різновид складових професійної компетентності та їх особливостей, які повинні відповідати запитам сучасного ринку праці, забезпечуючи конкурентоспроможність фахівця.

Перелік посилань

1. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація : порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. – Серія : Педагогічні науки. – 2008. – С. 63–68.
2. Грицюк Л. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців соціально – педагогічного спрямування у ВНЗ Польщі / Л. Грицюк, А. Лякішева // Вища школа – 2014. – № 10. – С. 63–71.
3. Концепція розвитку освіти на 2015–2025 р.р. (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>

УДК 005.8

Леонт'єв В.С., студент групи 760м,

Науковий керівник: Задоя В.О., к.е.н., доц. кафедри економіки та менеджменту

*(Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, м. Дніпро, Україна)***УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ**

В умовах глобалізації світу туризм є одним із перспективних напрямків розвитку економіки регіонів України. Різновид класичного туризму – освітній туризм надає можливість підвищити кваліфікацію, отримати диплом або удосконалити мовні здібності паралельно з відпочинком, дозволяє долучитися до культури інших країн. Привабливими рисами освітнього туризму є повнота, надійність, доступність, унікальність, інформативність.

З кожним роком популярність подорожей з освітнім ухилом зростає.

За даними [аналітичного центру CEDOS](#) число українців в іноземних університетах станом на 2014/2015 навчальний рік становило 59 648 осіб. Серед найбільш бажаних для навчання країн, як і раніше, залишаються Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція та Угорщина. Динаміка зростання з 2009 по 2015 роки склала 129%. Якщо порівнювати два останні роки, то приріст складає майже 29% або ж 13 266 осіб. Причому 2/3 цього приросту склали саме українці, які навчаються в польських університетах. Вони показали найбільш стрімке збільшення, як в абсолютному, так і відносному показниках, – з 14 951 до 22 833 особи. Також значний відносний та абсолютний приріст українських громадян на студіях демонстрували канадські, чеські та італійські університети [1].

У 2016 році Європейський парламент прийняв нову директиву, яка повинна зробити країни ЄС більш привабливими для іноземних студентів з третіх країн. Зокрема усі члени ЄС (окрім Данії, Ірландії та Великобританії) протягом наступних двох років повинні дозволити іноземним студентам, які завершили їх університети, перебувати у країні з метою пошуку роботи або ж самозайнятості протягом щонайменше 9 місяців після випуску [2].

Підтримання високого рівня освіти, розвиток і підтримка економіки регіону, забезпечення зайнятості місцевого населення – важливі фактори на користь розвитку освітнього туризму.

Просування освітнього туризму на ринку послуг України дозволить регіонам брати участь в міжнародних програмах і проектах. Створення освітніх турів в регіонах повинно сприяти розвитку дружніх відносин між країнами і формуванню співпраці в інших галузях економіки. Розвиток освітнього туризму позитивно вплине на якість життя місцевого населення, створення нових робочих місць в туристичній сфері, а також допоможе зменшити рівень безробіття в країні. Регіональні центри отримають додаткове фінансування на розвиток освітніх програм для учнів, законодавчої бази в сфері туризму, інфраструктури міст тощо.

Україна має гарний потенціал для розвитку освітніх турів в регіонах. В нашій державі розташовані об'єкти культурної та історичної спадщини, сконцентровані унікальні природні та рекреаційні ресурси. Також приділяється велика увага розвитку освітнього туризму в великих містах країни, відкриваються мовні школи і кафедри в університетах, які приймають іноземних студентів.

Популярність освітніх турів обумовлена низкою причин.

1. Закордонна освіта є «гарантом» отримання більш високооплачуваної посади і сприяє більш швидкому кар'єрному росту. На людину, яка отримала міжнародний диплом, більший попит на ринку праці.

2. У сучасному суспільстві бажання людини безперервно вдосконалюватися підштовхує до пошуку нових джерел знань. Одним з таких джерел може стати освітній туризм.
3. Оптимальний діапазон цін на освітні тури дозволить зробити вищу або післядипломну освіту доступнішою для населення.

Низка проблем потребує вирішення для подальшого розвитку освітнього туризму в регіонах.

Основною проблемою отримання повного навчання за кордоном є висока вартість. Як правило, освітні програми в будь-якій країні коштують дорожче, ніж аналогічні програми в Україні. Студенти, що навчаються за програмою бакалаврату, мають ризик не адаптуватися до умов проживання і навчання в країні, що може привести до переривання навчального процесу з відповідними фінансовими витратами.

Оптимальними з точки зору ефективності навчання є спільні освітні програми, що надають можливість отримати 2 та більше дипломів. Крім таких очевидних плюсів як отримання декількох дипломів за короткий проміжок часу, відсутня загроза незатребуваності знань, так як всі вивчені дисципліни уніфіковані для всіх університетів.

В даний час спільні освітні програми набувають все більшої популярності, і багато вітчизняних ЗВО пропонують своїм абітурієнтам можливість отримання 2-х і більше дипломів. Єдиними перешкодами на шляху до реалізації подібних програм є проблеми зіставлення навчальних планів і суворе освітнє законодавство деяких країн. За кордоном студенти можуть самі скласти розклад з переліку обов'язкових і факультативних дисциплін, а в нашій країні така свобода вибору практично, за рідким виключенням, відсутня.

Всі перераховані вище проблеми в тому чи іншому ступеню призводять до того, що в багатьох регіонах освітній туризм слабо розвинений або відсутній взагалі. Наявність багатого потенціалу країни, з точки зору культурного-пізнавального, екологічного, етнографічного, екстремального і багатьох інших видів туризму виступає каталізатором для фахівців і зацікавлених осіб в необхідності розвитку освітнього туризму.

Вирішення цього завдання вкрай актуально, так як цей сегмент послуг буде зростати пропорційно процесу світової глобалізації та європейської інтеграції нашої країни.

Перелік посилань

1. <http://cedos.org.ua/uk/articles>
2. <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room>

УДК 681.518.54

Жужгина А.О. студент гр. МТ 1611

Науковий керівник: Накашидзе І.С., кандидат філологічних наук

(Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту ім. академіка Лазаряна, м. Дніпро, Україна)

ПЕЙОРАТИВИ У СТУДЕНТСЬКОМУ МОВЛЕННІ ЯК ПРОБЛЕМА ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

Останнім часом в Україні все більше уваги приділяється гуманітарним проблемам освіти.

Характерною особливістю сучасного українського суспільства є поступова втрата духовно-моральних, історичних та культурно-гуманітарних пріоритетів і цінностей. Перехід до ринкових методів господарювання, розв'язання складних економічних, технічних і політичних проблем — все це важливі завдання сьогодення.

Професійна кваліфікація, як здається, повинна включати в себе не тільки професійну майстерність, але і професійну соціалізацію.

Потреба в самоосвіті, в духовній самостійності, критична спрямованість мислення, її продуктивність у засвоєнні знань і людської культури — це риси яких не вистачає нинішньому студенту. Це складові гуманітарної культури, яка формується на всіх рівнях педагогічного процесу в навчальній, науковій і культурній діяльності студентів, і є однією із складових загальної культури спеціалістів. Висока цілісна культура створюється усім строем суспільного життя. При цьому освіта і виховання слугують підґрунтям, яке формує тенденції гуманізації суспільства, його основні якісні характеристики, рівень цивілізованості.

На сьогодні освіта страждає ізольованістю загально гуманітарного циклу дисциплін (історія, філософія, політологія, психологія, культурологія та ін.), від професійно направленою, їх ізольованість згубно впливає на становлення особистості фахівця, який не володіє духовною спадщиною і не має навичок екстраполяції досягнень у галузі інших наук на сферу своєї діяльності. Якщо в умовах ринку вимоги до професійної підготовки постійно зростають, то гуманітарний комплекс наук, конкуренції зі спеціальними дисциплінами не витримує.

У зв'язку з окресленою вище ситуацією сучасна молодь майже не слідує за своєю мовою, і тому часто чуємо з її вуст слова – пейоративи.

Незважаючи на те, що за допомогою пейоративів виражаються негативні емоції, їх не слід плутати з лайкою, оскільки лайлива лексика та вирази, або ненормативна лексика в пейоративах, як правило, не містяться.

Наприкінці ХІХ століття у зв'язку із залученням нового мовного матеріалу розширюються уявлення про семантико-граматичну природу суфіксів пейоративності.

Формальні пейоративи за семантичними ознаками можна поділити на такі підгрупи:

1) Іменники на позначення близьких сімейних стосунків, спорідненості та свояцтва: бабище, дідисько, дідуган, приймачисько, браток, свекрушище (пор. також рос.: мужичище, девица, дедуля, бабешка, бабища, брательник, братан).

2) Іменники, що позначають назви людей за соціальним становищем, професією, належністю до певного колективу: солдатище, гончарище, пописько, куркуляка, жидюра, татарюга;

3) Іменники на позначення назв людей за характерною поведінкою, зовнішніми або внутрішніми ознаками: мерзотник, нікчемник, брехунець, голован, пузан, слабак, лінюх, чудовисько, прихвостень, замерзлюх, здоровило, громило, підляк, тварюка.

4) Іменники на позначення частин тіла людей: ручище, ножище, бородище, ручисько, носюра, носище, ротяка, пузяка, животище, головище.

5) Назви міфічних істот: іродище, чортище, відьмицько, ідоляка, дияволяка;

б) Іменники на позначення явищ природи, небесних тіл: хмарище, громисько, морозисько, вітрюган, місячище.

7) Іменники – назви рослин і тварин: котисько, жабисько, котяра, псяра, вовчисько, зміюка, собацюга, собацюра, вовцюган;

Як бачимо, для вираження пейоративного значення використовуються спеціальні суфікси іменників, проте трапляються випадки, коли в певних контекстуально-ситуативних умовах (завдяки інтонації та лексичному оточенню) експресивної іронії, зневаги, фамільярності, навіть сарказму можуть надавати лексемам суфікси, основна функція яких – виражати зменшеність або навіть пестливість. Наприклад, браток, зятьок, панок.

Завдяки формальним та лексикосемантичним засобам творення діапазон пейоративного забарвлення іменників досить широкий: від легкої іронії, фамільярності до відвертої зневаги й презирства.

Отже, для того щоб подолати таке явище, як пейоративи у студентському мовленні, необхідно більше уваги приділяти гуманітарній складовій освіти, зокрема культурі мови (як мінімум на заняттях з української мови).

Перелік посилань

1. Деревінський В. Гуманітарні виклики для освіти й міністерства. [Електрон.ресурс] / В. Деревінський. - Режим доступу: <https://tyzhden.ua/Society/129181>

2. Семенченко Ф. Особливості гуманітарної підготовки і професійної кваліфікації студентів в технічному університеті [Електрон.ресурс] / Ф. Семенченко. - Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/136.html>

3. Моштак О.В. Формальне та лексико-семантичне засоботворення іменників зі значенням пейоративності / О. В. Моштак // *Studia Linguistica*. - 2009. - Випуск 2. - С. 264-268

УДК 347.78.034

Манько А.М., студенткагр. 035м-17в**Науковий керівник: Нестерова О.Ю.**, к.п.н., доцент кафедри перекладу*(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗНАНЬ У СФЕРІ СИНТАКСИСУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Синтаксична компетентність є однією з основних предметних компетентностей у системі мовних знань, умінь і навичок, необхідних школярам у різних ситуаціях комунікативного дискурсу, що передбачає їхню здатність користуватися усною й писемною літературною мовою, послуговуватися необхідним арсеналом синтаксичних мовних одиниць різних структурних рівнів (словосполучення, речення, текст, складне синтаксичне ціле), синтаксичних конструкцій певних видів і сполучних засобів (сполучникові, безсполучникові, складносурядні, складнопідрядні, складні речення з різними видами зв'язку та ін.) з урахуванням функціонально-стильових різновидів мовлення відповідно до теми, мети, ситуації спілкування, провідних жанрів комунікації. Сучасними лінгводидактами розроблено авторські методики навчання певних аспектів синтаксису й пунктуації на різних етапах неперервної мовної освіти.

У методиці навчання синтаксису використовуються такі прийоми навчання: 1) аналіз словосполучень; 2) поширення і скорочення речень; 3) заміна одних синтаксичних сполучень іншими; 4) вставка окремих компонентів речення; 5) перебудова синтаксичної конструкції; 6) складання речень за опорними словами або схемами; 7) редагування речень; 8) синтаксичний аналіз.

Самостійна робота є складним педагогічним явищем, при дослідженні якого науковці обирають різні напрямки. У сучасній вітчизняній дидактиці самостійна робота студентів розглядається, з одного боку, як вид навчальної роботи, який здійснюється без безпосереднього втручання викладача, але під його керівництвом, а з іншого – як засіб залучення студентів до самостійного оволодіння методами самостійної пізнавальної діяльності й розвитку інтелектуальних потенційних можливостей кожної особистості. Самостійна робота є одним з компонентів наукової організації праці та навчання у вищій школі та регулюється такими принципами, як: - структурування самостійної роботи за обсягом і часом; - забезпечення умов для самостійної роботи; - управління самостійною роботою. На нашу думку, на вказаних принципах побудована вся технологія організації самостійної роботи студентів. Педагогічна проблема самостійної роботи студентів у вищій школі полягає в тому, щоб у правильно організованому її процесі проявився не аморфний "середній" студент, а унікальна особистість.

Існують наступні види самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови: самостійна робота під час аудиторних занять; самостійна робота вдома із короткострокових завдань (відпрацювання мовного матеріалу за підручником, письмові вправи, порціонне читання, комунікативно-мовленнєві завдання); самостійна робота із довгострокових завдань (позааудиторне читання текстів значного обсягу, позааудиторна робота з аудіо-, відео матеріалами та електронними ресурсами, проектна робота). Формування комунікативних можливостей студентів здійснюється в межах тем, які орієнтовані на профіль навчання. Студенти отримують завдання із селективної обробки матеріалу тематичних повідомлень відповідно до індивідуальних можливостей та уподобань, завдання на компресію та розгортання повідомлень.

УДК 347.78.034

Толмачова М., студентка гр. 035м-17в

Науковий керівник: Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ З МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ

Кожній формі навчання притаманні певні форми організації навчального процесу.

Питання методичної підготовки вчителя іноземних мов набувають особливого значення в наш час. Це пояснюється тим, що знання самого предмета в більшості випадків не може забезпечити вчителю повного успіху в своїй роботі. Особливо яскраво це проявляється в навчанні такого специфічного предмету, яким є методика викладання іноземної мови, в умовах вечірньої форми навчання.

В умовах підготовки студентів у магістратури, крім, саме методики викладання, важливим є також розширення уявлень студентів про:

- особливості формування Європейської вищої освіти, зокрема кредитно-модульної системи організації навчального процесу;
- структуру і систему вищої освіти в Україні;
- особливості організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України.

Активне й свідоме засвоєння знань, умінь і навичок неможливе без використання різноманітних розумових операцій (порівняння і зіставлення, аналізу і синтезу, індукції і дедукції, аналогії), без з'ясування взаємозв'язків і взаємообумовленості у вивченому матеріалі, правильного формулювання думки при усному мовленні.

Класичними формами самостійної роботи є: реферати; семестрові завдання; курсові роботи; курсові проекти; атестаційні роботи бакалавра, спеціаліста, магістра. Одним з важливих організаційних моментів в самостійної роботи студента є складання завдань на самостійне виконання контрольних робіт, при складанні яких викладач керується такими критеріями.

Об'єкт та предмет методики навчання іноземних мов, з одного боку, та методики викладання перекладу, з іншого, збігаються: навчання та метод навчання відповідно, однак вони відрізняються з точки зору діяльності, якої навчають та специфіка організації самостійної роботи.

Загальною метою будь-якого курсу навчання перекладу як спеціальності є формування фахової компетентності перекладача, тобто здатності виконувати перекладацьку діяльність на фаховому рівні. Відповідно, викладач перекладу має бути підготованим до навчання студентів саме навичкам передачі текстів іншими мовами, що передбачають необхідність володіння широким спектром релевантних знань та вмінь.

УДК 347.78.034

Поправкіна Ю. А. гр.035м-17-1**Науковий керівник: Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу.**

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дистанційне навчання – це зручний і доступний кожному спосіб навчання. Поїздки на лекції та семінари можна залишити в минулому, достатньо включити комп'ютер і зайти в Інтернет. Відео-лекції, електронні підручники, віртуальні семінари та конференції – все це інноваційні форми дистанційного навчання, які дозволяють кожній людині незалежно від її місця проживання та графіка роботи отримати цінні знання та поспілкуватися з провідними фахівцями ВНЗ.

Ефективність впровадження дистанційної форми навчання у ВНЗ залежить від успішного подолання стереотипів мислення потенційних студентів, а також недоліків кадрового, технічного та фінансового забезпечення.

Отже, дистанційне навчання – це вид освітніх послуг, що є однією з форм і способом організації навчання, яка базується на принципі самостійного навчання студента у інтерактивній взаємодії з викладачем та інтерактивним джерелом інформаційного ресурсу, у якому відображено всі компоненти навчального процесу в умовах реалізації засобів інформаційно-комп'ютерних технологій. Дистанційне навчання має характерні особливості та повинно відповідати принципам інтерактивності, стартових знань, індивідуалізації і педагогічної доцільності використання засобів нових інформаційних технологій. У дистанційному навчанні змінюється роль і вимоги до викладачів.

Викладачі дистанційних курсів повинні мати універсальну підготовку – володіти сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, бути психологічно готовими до роботи зі студентами у новому навчально-пізнавальному середовищі, а також повинні володіти методами створення і підтримки навчального середовища, розробляти стратегії проведення взаємодії між учасниками навчального процесу, постійно підвищувати власну кваліфікацію.

УДК 347.78.034

Семенова С.В. студентка 035м-17в

Науковий керівник: Нестерова О.Ю., доцент кафедри перекладу.

(НТУ «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ АБРЕВІАТУР ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Скорочення - це одиниця усній або письмовій мові, створена з окремих елементів звукової або графічної оболонки деякої розгорнутої форми, з якою дана одиниця перебуває у певної лексико-семантичного зв'язку.

Класифікація лексичних скорочень досить ускладнена специфічністю їх структури, великою варіативністю, можливістю взаємодії різних способів аббревіації з іншими способами словотворення. Зазвичай виділяються наступні п'ять типів скорочень:

- 1) аббревіатура;
- 2) акронім;
- 3) скорочене кодове найменування;
- 4) контрактура;
- 5) організаційне позначення.

Абревіатури та скорочення включають в себе цілий ряд екстралінгвістичних компонентів і будуть адекватно сприйняті при їх гармонійному поєднанні. Перекладач повинен враховувати, що, нехтуючи цими компонентами, не вдасться перевести аббревіатури та скорочення з найбільшою ефективністю. [1, 77-79]

До появи писемності, коли людина ще не вміла писати, а спілкувались наскальними малюнками, саме тоді з'явилися перші аббревіатури. Особливий розвиток аббревіації у двадцятому столітті припав на післявоєнний період. Так як в наслідок бурхливого розвитку соціальних, політичних, економічних та інформаційних сфер життя людини, то присутність аббревіатур можна спостерігати практично всюди. В публіцистичній літературі аббревіація широко зустрічається, від друкованих видань і до реклам.

Аналізуючи різні наукові матеріали, то можна підвести підсумки, що у сучасному мовознавстві не має однієї сталої класифікації аббревіатур. Науковці зовсім по-різному класифікують аббревіатури. Одна з найповніших класифікацій належить С.І. Квеселевичу. Він поділяє аббревіатури на п'ять видів: акроніми, алфавітні, змішані, графічні та латинські. [3,128]

Також під час дослідження розглядалися особливості функціонування аббревіатур. Підводячи підсумки цього питання, ми можемо сказати, що раніше основною функцією аббревіатур є спрощення спілкування, шляхом використання скорочених варіантів, але зараз - це словотворча функція. Бо в наші дні аббревіація є основним способом словотвору. Вона стоїть наряду з афіксацією та префіксацією.

Одним із пунктів розділу досліджувались основні способи перекладу аббревіатур, а саме: переклад відповідною аббревіатурою, переклад відповідною формою слова або словосполучення, транслітерація повної вихідної форми відповідної аббревіатури, транскрибування скорочення, створення нової української аббревіатури та описовий переклад скорочення. В наш час зацікавленість щодо вивчення явища аббревіації помітно зросло. [4,111]

Вибір того чи іншого способу чи прийому перекладу залежить від багатьох факторів. Це і характер перекладного тексту, і аудиторія споживача продукції, та

особливості психології перекладача, його прихильність до певної літературної традиції. Все залежить від кожного конкретного випадку.

Необхідність попереднього розкриття аббревіатури або збереження розгорнутого скорочення протягом всього тексту перекладу пов'язані в основному з відсутністю певних реалій в нашому житті або ж просто з відсутністю еквівалентної аббревіатури в російській мові. [2, 64]

Проводячи дослідження було встановлено, що таке лінгвістичне явище, як аббревіація, використовується практично у всіх сферах мовної діяльності людини: в літературній сфері, в сфері реклами і маркетингу, в комп'ютерній і лексичних сферах, в політиці, економіці тощо.

Завдання перекладача – використати всі знання теоретичних основ перекладу для передачі комунікативної функції оригіналу, так як знання теоретичних основ перекладу та екстралінгвістичних реалій необхідна умова адекватності перекладу.

Перелік посилань

- 1.Апполова М. А. Грамматические трудности перевода/М. А. Апполова - Мю, 2004. - С.77-79.
- 2.Бархударов Л. С. Язык и перевод /Л. С. Бархударов - М, 2003. - С. 64.
- 3.Квеселевич С.І.,Сасина В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови/ С.І. Квеселевич,В.П. Сасина.-Вінниця:Нова Книга,2003.-128с.
- 4.ЛьвовскаяЗ.Д. Теоретические проблемы перевода /З.Д.Львовская. – М., 2005. - С. 111.

УДК 347.78.034

Березкіна О.В. студентка гр. 035м-17-1**Науковий керівник: Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ СПЕЦИФІКИ АДАПТАЦІЇ НМК «UPSTREAM» ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМИ

Сучасний світ зараз переходить кордон нового етапу в своєму розвитку, який полягає в тому, що людство стає більш згуртованим в процесі обміну інформацією, товарів, культури та, найголовніше, знань.

З точки зору Новікова А.М., останнім часом в системі освіти спостерігається стрімкий розвиток нових форм навчання, а також модифікація традиційних форм [1, 1].

На сьогоднішній момент все більшої популярності набуває вечірня форма навчання.

Серегін М.Ю. вважає, що головна особливість вечірньої форми навчання в тому, що вона передбачає велику кількість самостійної роботи студентів над навчальним матеріалом [2, 150].

Важливим елементом в підготовці філологів вечірньої форми є навчально-методичний комплекс.

За Пальчевським Б.В., НМК – це система засобів навчання, що включає науково-методичне забезпечення дисципліни, і подані через нерозривно пов'язані між собою компоненти, а також розробленої на єдиних наукових підставах єдиним авторським колективом у логіці сучасних технологій навчання, яка поетапно забезпечує осмислену і продуктивну діяльність [3, 5].

Сенько Д. С. і Савченко І. А. виділяють такі функції НМК: цілеположна, мотиваційна, адаптивна, інформативна, організаційно-процесуальна, систематизуюча та діагностична [4, 6].

Прикладом навчально-методичного матеріалу високої якості є навчально-методичний комплекси серії «Upstream Proficiency C2» від видавництва «Express Publishing».

В основу створення даного НМК були авторами були закладені наступні принципи: комплексність, функціональність, науковість, інформативність, актуальність і цікавість, які виправдали себе в повному обсязі.

Однією з важливих складових освітнього процесу студентів вечірньої форми навчання є контроль знань, який здійснюється за допомогою відповідних методів та форм.

В умовах вечірньої форми навчання оптимальними є такі методи контролю, запропоновані Ортинським В. Л., як підсумковий, взаємоконтроль і самоконтроль [5, 279].

Що стосується форм контролю згідно Азімову Е. Г. та Щукіній О.Н, при роботі зі студентами-вечірниками використовується, як усна, так і письмова форма контролю, однак письмова забезпечує більш якісну перевірку знань в даних умовах [5, 113].

Перелік посилань

1. Новиков, А.М. Формы обучения в современных условиях [Электронный ресурс] / А.М Новиков.– Режим доступа : <https://www.anovikov.ru/artikle/forms.pdf>

2. Серегин, М.Ю. Специфика организации учебно-познавательной деятельности студентов вечерней формы обучения / М.Ю. Серегин // Вопросы современной науки и практики. Университет им. В.И. Вернадского – 2012. №40(2). – 150 с.
3. Пальчевский, Б.В. Учебно-методический комплекс: структура, содержание, готовность авторов к разработке/ Б.В. Пальчевский // Столичное образование. 2010.- №7. – 5 с.
4. Сенько, Д. С., Савченко И. А. Содержание и специфика основных компонентов учебно-методического комплекса по рисунку для студентов художественных специальностей / Д. С.Сенько, И. А.Савченко. - Витебск, 2015 – 76 с.
5. Ортинський, В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]/В. Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 279 с.
6. Азимов, Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г.Азимов, А. Н.Щукин. – М.: Издательство ИКАР, 2009. –113 с.

УДК 347.78.034

Маловиця А.В. студентка гр. 035м-17в

Науковий керівник: Нестерова О.Ю., доцент кафедри перекладу.

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Текст нормативних документів має відповідати таким загальним вимогам: логічність викладу і побудови тексту; однозначність розуміння; стислість викладу; точність використуваних понять (вжитих термінів).

Гармонізація стандарту - це приведення його змісту у відповідність з іншим стандартом для забезпечення взаємозамінності продукції (послуг), взаємного розуміння результатів випробувань і інформації, що міститься в стандартах. Розрізняють декілька методів гармонізації, один з яких - метод «обкладинки».

Система правової охорони безпеки праці та здоров'я працівників, розроблена країнами Європейського союзу, складається з наступних ключових розділів: рамкові норми Європейського союзу із техніки безпеки та виробничої санітарії; вимоги до виробничих приміщень з погляду забезпечення здорових і безпечних умов праці; правила безпечного користування верстатами й іншим виробничим обладнанням; правила користування засобами індивідуального захисту від виробничих травм і професійних захворювань; правила забезпечення безпеки працівників на роботах при перенесенні та переміщенні важких речей; правила з охорони праці працівників на роботах із використанням дисплеїв; захист працівників від особливо небезпечних джерел виробничих травм; спеціальні правила щодо захисту здоров'я й безпеки на виробництві працівників добувної промисловості; спеціальні правила з охорони праці працівників, які уклали строкові трудові договори.

Українському науковому та діловому стилю властиві такі ознаки: дієслівність української мови; безособовість викладу; пріоритетність активних конструкцій; уживання дієслів на -ся лише як зворотних; додаток в орудному відмінку може позначати лише знаряддя.

Основними причинами низької якості україномовних перекладів міжнародних стандартів з охорони праці є сліпе калькування іншомовних конструкцій оригіналу із замінюванням англійських слів українськими та уведення в стандарти замість правильних українських термінів англіцизмів.

За ступенем відповідності національні стандарти поділяють на ідентичні; модифіковані; нееквівалентні.

Найпоширенішою синтаксичною помилкою в українських гармонізованих стандартах є надуживання реченнями з розщепленим присудком у формі дієслово + віддієслівний іменник.

УДК 347.78.034

Наказна Г.М., студентка гр. 035м-17в

Науковий керівник: Нестерова О.Ю., доцент кафедри перекладу.

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ОСНОВНІ ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НАУКОВИХ СТАТЕЙ

Стиль літературної мови – різновид мови (її функціонує як підсистема), що характеризується відбором таких засобів із багатоманітних мовних ресурсів, які найліпше відповідають завданням спілкування між людьми в даних умовах.

Жанр - це різновид функціонально-мовленнєвого стилю, що детермінується такими чинниками, як форма будови тексту, характер наявної інформації, емоційна забарвленість, засоби вираження інформації та її цільова спрямованість.

Під науковою літературою розуміють твори, які з'являються в результаті наукових досліджень, теоретичних узагальнень і розробок і публікуються з метою інформувати вчених або фахівців вищої кваліфікації про останні досягнення науки. Основна суспільна сфера використання наукової літератури – сфера наукової діяльності. Основна функція наукового стилю – це не тільки передача логічної інформації, але й доказ її істинності, новизни й цінності. До науково-технічної літератури відносяться такі види: власне науково-технічна література (монографії, збірники та статті з різних проблем науки і техніки), навчальна науково-технічна література (підручники, довідники та ін.), науково-популярна література з різних галузей техніки, технічна і супровідна документація, технічна реклама, патенти та інше. Для науково-технічної мови характерна точність, ясність і лаконічність у вираженні думок, термінологічна насиченість, монологічний характер висловлювання, послідовність, завершеність, тісний зв'язок окремих частин висловлювання, що досягається широким використанням розгорнутих синтаксичних побудов, складних речень.

У використанні морфологічних форм, відборі лексики, синтаксичній структурі, у фонетичному оформленні мовлення науковий стиль в англійській та українській мовах має як універсальні особливості, так і специфічні риси, прояв специфічних рис наукового стилю залежить від типологічного устрою мови.

Експресивність у науковому тексті не виключається, але вона специфічна. Щоб текст перекладу призводив адекватний комунікативний ефект на українського читача, необхідно знижувати його образність у цілому й відмовлятися від передачі багатьох стилістичних прийомів.

УДК 347.78.034

Бублейник Ю. студентка гр. 035м-17-1**Науковий керівник: Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

ПРОВІДНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ З ВИСОКИМ РІВНЕМ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

Класична академічна форма заняття, навіть якщо воно проходить в комунікативному ключі, вже не так цікава студентам з високим рівнем мови. Студентам на цьому рівні цікаво відчувати можливість повної реалізації своїх мовних умінь та навичок не лише в чисто мовному, але і також в емоційному плані. У зв'язку з цим необхідне не просто створення штучних комунікативних ситуацій викладачем на занятті, а така його форма, яка могла б перетворити все заняття на ситуацію соціальної взаємодії, повністю змодельовавши її. У цьому допоможуть інтерактивні форми. Такими формами організації занять є дискусія, круглий стіл, рольова, ділова гра.

Групова дискусія – найбільш «чиста» форма групового обговорення того або іншого питання. У ній відбувається колективне зіставлення інформації, думок, ідей і пропозицій її учасників.

Круглий стіл можна визначити як специфічну форму проведення занять, що займає проміжне положення між рольовою грою і грою імітативною. З одного боку при обговоренні проблеми у формі круглого столу учасники також отримують певну роль, отже виступають не від себе особисто. З іншого боку, ролі не забезпечені конкретними вказівками на ту або іншу позицію, так що поведінка учасника не зумовлена отриманою ним роллю.

Відмінність ділової гри від ролевої полягає в тому, що в першій присутня певна імітаційна модель, обумовлена правилами, по якій повинні діяти учасники. Відсутність імітаційної моделі в ролевій грі не передбачає зовнішньої матеріалізованої (у вигляді системи ігрових правил) експлікації орієнтовної структури і організації діяльності. У рольовій грі учасники стикаються з невизначеною ситуацією, коли необхідно відтворювати яку-небудь діяльність стихійно.

Буває так, що гра може поєднувати в собі елементи ділової і рольової. Таким прикладом є вирішення бізнесу-кейсів англійською мовою. Сьогодні вирішення бізнесу-кейсів активно застосовується в корпоративному вивченні англійській мові співробітників міжнародних компаній. Такий вид діяльності не лише розвиває їх комунікативні уміння і навички англійською мовою, але і також сприяє їх загальнопрофесійному розвитку.

Рольові ігри особливо ефективні при навчанні діловій англійській мові. Специфіка вмісту даних курсів полягає у відносній обмеженості прив'язаних до них ситуацій комунікативної взаємодії. Ці ситуації як правило можна обіграти, відпрацювати на них комунікативні уміння і навички студентів.

Якщо круглий стіл або бесіду можна присвятити чому завгодно, то діяльності бізнесмена властива певна рутинна як в сценаріях соціальної взаємодії (аеропорт, готель, переговори, презентація, ділова вечеря тощо), так і в йогоцілях.

Слід зазначити, що ідея про ефективність інтерактивних форм занять в педагогіці не нова і є досить поширеною серед методистів і викладачів-практиків. Інтерактивні форми зараз передбачені учбовими планами вузів, причому навіть для студентів молодших курсів і навіть для нелінгвістичних спеціальностей, де рівень володіння мовою не дуже високий, тому в цьому випадку слід говорити швидше про включення елементів розглянутих форм занять в учбовий процес.

УДК 347.78.034

Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу,
Поправкіна Ю. А. студентка гр.035м-17-1

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ СУЧАСНИХ НАУКОВЦІВ

Серед закордонних досліджень чільне місце посідають питання вдосконалення методики викладання латинської мови в умовах середньої школи [9], що охоплюють проблеми як мотивації студентів до вивчення дисципліни, вдосконалення навчального процесу, так і проблеми відповідної підготовки вчителів до організації викладання латинської мови в умовах навчального процесу, а також в умовах позакласної роботи (гуртки, додаткові заняття, елементи наукових досліджень тощо). Зустрічаються численні методичні розробки, що пропонують цікаві види навчальних завдань для учнів різного віку та рівня підготовки, а також розробки занять для позакласної роботи. Серед українських дослідників подібна проблематика – явище досить рідкісне, адже заняття з латинської мови переважно входять до курсів навчання у вищих навчальних закладах [6].

Вітчизняні дослідження у сфері методики викладання латинської мови насамперед торкаються диференціації методів, прийомів та підходів, які набувають актуальності при викладанні латинської мови студентам різних спеціальностей [1, 3, 4, 7]. Не менш поширеними є дослідження формування важливих умінь та навичок студентів, як із загальнометодологічної точки зору [2, 5], так і в прикладних аспектах. Так, Шовковий В. М. пропонує систему принципів навчання граматики латинської мови, зазначаючи, що «навчання граматики спирається на такі загальнометодичні принципи: урахування рідної мови (зіставності), диференційованого й інтегрованого навчання мовних аспектів та видів мовленнєвої діяльності, взаємопов'язаного навчання аспектів іноземної мови за домінуючої ролі одного з них, домінуючої ролі вправ, поліфункціональності вправ, усвідомлення мовних явищ у період їх засвоєння, усвідомлення способів їх використання, використання негативного мовного матеріалу, зв'язку змісту з мовною формою; та спеціальнометодичні: зв'язку змісту граматичного явища з формою; співвивчення іноземної мови та іноземної культури; текстової основи; перекладності; використання елементів репродуктивного мовлення у формуванні рецептивних навичок та вмій [8, с. 233]. Н.В. Бондар розглядає питання застосування ряду таких принципів при організації інтерактивного навчання у межах курсу латинської мови [4]. Останнім часом з'являються також дослідження, пов'язані з використанням інформаційних технологій при навчанні латинської мови [1], проте наразі не можна стверджувати, що вони носять комплексний характер.

Отже, дослідження методів викладання латинської мови в умовах України охоплюють широке коло питань, поступово фокусуючись на проблемах визначення пріоритетів застосування інформаційних технологій у процесі навчання.

Перелік посилань

1. Балалаєва О. Ю. Аналітичний огляд електронних ресурсів для вивчення латинської мови / О. Ю. Балалаєва // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2014, Том 40, №2. – С. 74-82.
2. Беляєва О. М. Аналіз дидактичних термінів, пов'язаних з професійно орієнтованим навчанням латинської мови / О. М. Беляєва // Викладання мов у вищих

навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2008. – вип. 12. – С. 50–54.

3. Беляєва О. М. Професійно орієнтоване навчання латинської мови студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / О.М.Беляєва; Ін-т педагогіки НАПН України. – К., 2011. – 21 с.

4. Бондар Н.В. Методи інтерактивного навчання латинської мови у медичних ВНЗ / Н.В. Бондар // Молодий вчений. – 2016. - №12. - С. 400-403.

5. Вакулик І.І. Системність у вивченні латинської мови на шляху формування сучасних універсальних знань / І. Вакулик // Науковий вісник НУБіП. Сер. «Філологічні науки». – Вип. 215. – Ч. 1. – К.: Міленіум, 2015. – С. 159-166.

6. Ніколаєнко О. А Теоретико-методологічні засади укладання робочого зошита для практичних занять з латинської мови для студентів-фармацевтів вищих медичних закладів України / О. А Ніколаєнко // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки. – 2016. – Книга 2 . – С. 148-152.

7. Тверезовська Н.Т. Реалізація лінгвопрофесійних принципів у навчанні латини студентів-ветеринарів / Н. Т. Тверезовська, О. Ю. Балалаєва // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів : ЧНПУ, 2012. – Вип.100. – С. 388–392 (Серія : Педагогічні науки).

8. Шовковий В. До проблеми принципів навчання граматики класичних мов / В. М. Шовковий // Studia Linguistica. – 2013. - Випуск 7. – С. 229-231.

9. Latin for the 21st Century: From Concept to Classroom / Edited by Richard A. Lafleur. - Glenview, IL: Scott Foresman-Addison Wesley. – 320 p.

УДК 159

Yuliya Pazynich, PhD, associate professor
(National University of Technology, Dnipro, Ukraine)

SPECIFIC FEATURES OF PSYCHOLOGY AS A SCIENCE STRUCTURE AND AREAS OF PSYCHOLOGY

Development of two major fields of knowledge: pure sciences and philosophy, was prior to psychology emergence as a science. Psychology emerged at the intersection of these fields.

The first laboratory of experimental psychology created by German psychologist Wilhelm Wundt in the University of Leipzig in 1879 played a great role in psychology gaining its autonomy.

Psychology is referred to as a science of human mind (the patterns of its emergence, functioning and development).

In psychology, object and subject knowledge are merged. For a psychologist, the object is at the same time a subject: the power of the human mind, the human intellect and intelligence, being aimed at learning the intellect, the actual intelligences, emotions, will and everything that makes a mind.

The specific feature of psychology is its unique practical consequences. To know means to learn how to manage the own mental processes, functions, and abilities. While exploring themselves and during their self-discovery, people are changing themselves. Psychology is the science that not only investigates, but also designs and creates a person.

Values of academic and behavioral psychology

There are five differences between vital and scientific psychological knowledge.

1. Vital psychological knowledge is specific, i.e. devoted to the specific situations, specific people, specific tasks; scientific psychology seeks for generalization using scientific concepts.
2. Vital psychological knowledge is intuitive by its nature as it is obtained by practical trials and errors; scientific knowledge is rational and conscious, i.e. fully understood.
3. Methods of the knowledge transfer: the ability of vital psychological knowledge transfer, is very limited whereas scientific knowledge is easily accumulated and transferred.
4. Methods of obtaining vital psychological knowledge are limited to observations and reflections only; in order to obtain scientific knowledge, we should add experimenting. A researcher creates a phenomenon which s/he is interested in by creating/ modeling the appropriate conditions for the phenomenon and discover its patterns.
5. Scientific psychology has in its disposal a broad, diverse and unique facts [1].

The fundamental area covers: General Psychology (cognitive processes, emotional and volitional, property owners), Developmental Psychology (infant, youth, adult, herontopsyhology), Differential - psychology of individual differences, History of Psychology, Psychology of a personality, Psychophysiology.

Branch disciplines are interlinked through their practical application in various areas of human life and people's activities, They encompass: Psychology (social relations, perception). Political Psychology; Clinical Psychology; Criminal Psychology; Educational Psychology; Engineering psychology. Developmental Psychology. There are also such specific areas as psych diagnostics, psychological assessment, psychotherapy, rehabilitation counseling.

Nowadays, at its current stage, psychology is an autonomous and independent science, which has extensive connections and some overlapping with the social, medical, technical, and other sciences. Its practical tasks are aimed at the humanizing human existence. [2].

REFERENCES

1 Пазиніч, Ю.М., Калюжна, Т.М. (2012). Психологія для студентів вищих навчальних закладів. – Д.: НГУ, 8-15

<http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/1851/%20%20%20453209.pdf?sequence=1>

2. Пазиніч, Ю.М., (2015). РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, Детермінанти сталого розвитку організацій в умовах глобалізації. – Д.: НГУ, 110-113.

<http://ep.nmu.org.ua/ua/science/%D1%81%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%B8%20%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D0%B1%D1%80%D1%8C%202014.pdf#page=108>